

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Lorentxo Ibarra Espelosin

*Etxalar,
Nafarroa
(2007)*

Aurkibidea

Biografia

Etxalarren sortu zen.
Guruasoak Sunbillakoak
zituen.

Zintak

ETL-013

- **Proiektua:** Bortzirietako ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lakar Iraizoz, Maite
- **Data:** 2007-08-06
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Emalea:** Arburua Etxeberria, Patri

ETL-014

- **Proiektua:** Bortzirietako ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lakar Iraizoz, Maite
- **Data:** 2007-08-06
- **Iraupena:** 64 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Emalea:** Arburua Etxeberria, Patri

Pasarteak

1. Nekazari-etxea. Haurtzaroa

- **Erref:** ETL-013/001
- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 00:00:04. **Bukatu:** 00:03:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Maizter pobreak ziren; bi behi besterik ez zituzten. Gero baserri batera joan eta hirugarren behi bat lortu zuten. Bost senide ziren eta berak zortzi urte zituela hil zitzaien ama; bederatzi urteko arreba zaharrena etxeko lan guztiak egiten hasi zen orduan. Hamar urtetik goiti kanpoan lanean hasi ziren. 20 urte izan arte (soldadu joan zen arte), irabazten zuten diru guztia etxean ematen zuten anai-arrebek.

2. Afrikan soldadu 1

- **Erref:** ETL-013/002
- **Iraupena:** 0:06:16. **Hasi:** 00:03:26. **Bukatu:** 00:09:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Gerraostean soldadu izan zen Afrikan, 32 hilabetez. Ez zuen gaitzik izan, baina hondarreko egunean gaixotu zen eta ezin izan zuen etxera itzuli beste soldaduekin. Hilabete bat gehiago gelditu behar izan zuen han. Instrukzioa eta guardiak egiten zituzten. Koartelaren barruan ez zuten beldurrik izaten, baina kanpora ateratzen baziren, mairuen beldur izaten ziren. Gaixo izan zeneko tarteari buruz mintzatzen da.

3. Afrikan soldadu 2

- **Erref:** ETL-013/003

- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:09:42. **Bukatu:** 00:11:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Afrikan zer jaten zuten azaltzen du: gosaltzeko kafesne pixka bat; eguerdian, opil koxkor bat (egun osorako ogia), eltzari pixka bat eta arrautza egosia edo bestelako jakiren bat. Gose izaten ziren; mendira joaten zirenean, arbolen azalak jaten zituen. Dutzak baziren

4. Eritasuna berriz

- **Erref:** ETL-013/004
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:11:12. **Bukatu:** 00:12:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Ettxera itzuli ondoren, Afrikako medikuek esan zioten bezala, eritasun berak jo zion berriz oihanean lanean ari zela.

5. Afrikan soldadu 3

- **Erref:** ETL-013/005
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:12:17. **Bukatu:** 00:15:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Soldadu joan zenean ez zekien erdaraz. Han erakutsi zieten eta azterketa gainditu zuen. Erraten zieten ez bazuten erdara ikasten, ez zietela lizentziarik emanen. Hasieran, soldadu katalan batek idazten zizkion gutunak.

6. Eskolara gutxi. Dotrina

- **Erref:** ETL-013/006
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:15:07. **Bukatu:** 00:17:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Eskolara gutxi joan zen, bizpahiru neguz bakarrik; ama hil zitzaizenean ez ziren gehiago joan. Ordu erdiko bidea zuten. Dotrina goizez eta arratsaldez ematen zuten; eguneko lau galdera izaten zituzten

7. Baserriko lanak

- **Erref:** ETL-013/008
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:17:25. **Bukatu:** 00:18:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Baserrian egiten zituzten lanak azaltzen ditu: goizean behiak jetzi, behi eta zerriei bazka eman eta, gero, landara joaten ziren; han arto jorran aritzen ziren. Bazkaldu ondoren, berriz lan egitera. Sasoia zenean, sega hartuta, iratze egitera joaten ziren, edo gereziak hartzera...

8. Lurra prestatu eta erein

- **Erref:** ETL-013/009
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:18:50. **Bukatu:** 00:20:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Lurra prestatzeko, lehenengo, behiekin area pasatzen zuten eta gero zikinak biltzen zituzten. Ondoren brabana edo goldearekin iraultzen zuten lurra. Erresta eman, berriz area pasatu eta berriz erresta ematen zuten. Gero markatu, eskuz erein eta berriz tapatzen zuten. Maiatzean edo eriruan (ekainean) hasten ziren lurra lantzen. Aitzurrarekin jorratzen zuten.

9. Artoa

- **Erref:** ETL-013/010
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:20:21. **Bukatu:** 00:21:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Urrian artoa biltzen zuten. Arto-zuritzen aritzen zirenean aita kantatzen zuen.

10. Makiak

- **Erref:** ETL-013/012
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 00:21:31. **Bukatu:** 00:24:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Makiak anitz etxetan sartzen ziren eta harrapatzen zutena eramaten zuten. Goiko baserri batean denak lotu omen zituzten eta denetarik eraman zuten. Makiek herrietan laguntzaileak omen zituzten, informazioa izaten baitzuten: beste baserri batera joan ziren makiak eta dirua eskatu, baserritarrek ez zutela esan eta makiek "joan den astean behi bat saldu zenuten" esan zieten. Oihanean lanean zela, lau arma topatu zituen eta guardia zibilei eman zizkien.

11. Ura

- **Erref:** ETL-013/013
- **Iraupena:** 0:02:53. **Hasi:** 00:24:58. **Bukatu:** 00:27:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Urik ez zuten etxean. Aitzurrarekin bideratu zuen erreka ura ate ondoko azpil batera iristeko. Edateko ura, berriz, iturri batetik ekartzen zuten egunero "potixarekin". Leku freskuan altxatzen zituzten potixak. Emakumeek buruan eramaten zuten ura, burutearen gainean; gizonak, berriz, bizkarrean. Beraiek ez zuten teilatuko ura aprobetxatzen, baina baserri gehienetan putzu batean gordetzen zuten, ez baitzuten iturririk ondoan (anitz etxetan edateko ere erabiltzen zuten).

12. Argia

- **Erref:** ETL-013/014
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:27:51. **Bukatu:** 00:30:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Ez zuten argirik etxean. Frantziatik gasa ekarri zuten argia egiteko. Gero makina bat erosi zuten zentral txiki bat egiteko. Zortzi bonbilla paratu zituzten

13. Labea eta ogia

- **Erref:** ETL-013/015
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:30:00. **Bukatu:** 00:31:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Lehen etxe gehienetan labea izaten zen. Ogi handiak egiten zituzten eta ez ziren orain bezain azkar idortzen

14. Zapatak txandaka. Oinutsik. Oinetakoak

- **Erref:** ETL-013/017
- **Iraupena:** 0:05:25. **Hasi:** 00:31:53. **Bukatu:** 00:37:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Sosik ez zutela-eta, zapatak eta beste arropak txandaka ibiltzen zituzten. Adibidez, etxeko neska bat mezara joaten zen eta itzultzen zenean bere ahizpari ematen zizkion zapatak, mantelina edota soinekoa; eliza urrun bazegoen, bidean bertan egiten zuten aldaketa eta bestea oinutsik itzultzen zen baserrira. Jende anitz ibiltzen zen oinutsik garai hartan. Gehien erabiltzen ziren oinetakoak espartinak ziren; kubiartekin egindako abarkak eta egurrezko eskalapoinak (iltzekin) ere erabiltzen zituzten. Kalotxak eskalapoinen antzekoak ziren, baina hiru hankatxo zituzten; emakumeek anitz erabiltzen zituzten. Bortzegiak zapatariak egiten zituen eta garestiak ziren

15. Arropa gutxi

- **Erref:** ETL-013/018
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:37:18. **Bukatu:** 00:38:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Arropa gutxi zuten. Berak traje bakarra izan zuen, soldadu joateko egin zuena. Jertseak eta txapinak egiten zituzten ardien ilearekin.

16. Igande arratsaldeak

- **Erref:** ETL-013/019
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:38:43. **Bukatu:** 00:39:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Igande arratsaldetan zer egiten zuten azaltzen du. Inguruko baserrietako haurrak biltzen ziren eta etxe batean edo bestean jolasten ziren. Helduak ere biltzen ziren baserri batean eta akordeoiarekin parranda egiten zuten. Iluntzerako denak etxera joaten ziren.

17. Seme-alabak gauez etortzen zirela...

- **Erref:** ETL-013/020
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:39:36. **Bukatu:** 00:41:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Bera eta emaztea beldur izaten ziren seme-alabak gauez etxera itzultzen zirenean

18. Inauteriak. Emakume eta gizonen arteko diferentzia 1

- **Erref:** ETL-013/021
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:41:07. **Bukatu:** 00:42:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Inauterietan mutilak etxez etxe ibiltzen ziren eskean eta afaria egiten zuten. Emakumeak arratsaldeko dantzaldira joaten ziren, baina iluntzerako etxera joan behar zuten; gizonak, berriz, beranduago joaten ziren beti.

19. Emakume eta gizonen arteko diferentzia 2

- **Erref:** ETL-013/022
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:42:02. **Bukatu:** 00:43:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Lehen emakume eta gizonen arteko diferentzia izugarria zen. Baserritar bat igandero tabernan mozkortzen zen eta etxera itzultzen zenean emakumea jotzen zuen.

20. Meza

- **Erref:** ETL-013/024
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:44:03. **Bukatu:** 00:45:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Udan eta uso denboran lau meza izaten ziren. Lauretako meza, goizeko meza, hamarretakoa eta hamabitakoa. Igandeko mezara gutxienez joan behar zuten. Apezak nabaritzen zuen baten bat falta bazen.

21. Bazkoz egitea

- **Erref:** ETL-013/026
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:45:22. **Bukatu:** 00:47:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Bazkoz egitea derrigorrezkoa zen; apezarengana joan behar zuten txartela eske. 24 urte zituela, oihanean lanean, Otsagabian bazkoz egin zuen eta, gero, Etxalarko apezari erakutsi behar izan zion hango txartela.

22. Apezak eta emakumeak

- **Erref:** ETL-013/027
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 00:47:24. **Bukatu:** 00:49:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

“Emakumeekin alde batera eta bestera moldatzen ziren apezak”. Labaingo apezari buruzko bertsoak: “Labaingo apez gaztiak seme bat omen du, aitak han meza eman ta semiak lagundu, ez da gaizki esana konprenitzen badu”.

23. Desertoreen gurasoak preso

- **Erref:** ETL-013/028
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:49:16. **Bukatu:** 00:51:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Erretoreak eta sekretarioak Frantzira desertore joaten zirenen gurasoak preso sartzen zituzten; dirua ere kentzen zieten.

24. Bertsoak: “Juzgadura deitu naute...”

- **Erref:** ETL-013/030
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:51:45. **Bukatu:** 00:52:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

“Juzgadura deitu naute paper baten bila...” bertsoak kantatzen ditu.

25. Maizterrak etxe batetik bestera

- **Erref:** ETL-013/032
- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 00:52:22. **Bukatu:** 00:54:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Maizter eta etxaldekoen arteko diferentziei buruz mintzatzen da. Maizterrak etxe batetik bestera bidaltzen zituzten lehen, “gauza tristea”; Sanmartinetan izaten zen aldaira (behiekin, karroan eta astoekin). Bere familiaren kasua azaltzen du: Sunbillatik joan zirenean, Etxalarko baserri batean sartu ziren, handik bota zituzten eta beste baserri batera joan behar izan zuten. Hirugarren baserrira joan zirenean, berriz, 20 urterako kontrata egin zieten bertako nagusiek (16 urtez bizi ziren hor).

26. Maizter eta nagusien arteko diferentziak

- **Erref:** ETL-013/033
- **Iraupena:** 0:04:06. **Hasi:** 00:54:55. **Bukatu:** 00:59:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Maizterrak ezin ziren alkate izan. “Maizterrak ez zuen indarrik, nagusia beti nagusia”. Baserri batzuetan, errenta beharrean, ekoizten zutenaren erdia eman behar zieten nagusiei

27. Argia nola egiten zuten

- **Erref:** ETL-013/035
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:59:56. **Bukatu:** 01:01:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Argia nola egiten zuten azaltzen du: kandelak erabiltzen zituzten, baziren farol batzuk goitik tximinia eta kider bat zutenak; karburuarekin ere egiten zen argia, baina sosa behar zen. Lastoari sua ematen zioten bera haurra zelarik.

28. Oihaneko lana

- **Erref:** ETL-014/001
- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:00:04. **Bukatu:** 00:04:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Oihaneko lana nolakoa zen azaltzen du. Aizkora eta arpanarekin aritzen ziren. Kamainak makil eta iratzez eginak ziren. Neguan, argitu baino lehengo

jaikitzen ziren eta ardoa eta ogi txigortua hartzen zuten. Lanean hasten ziren eta, hamarrak aldera, babak eta ogia jaten zituzten “rantxon”, denak eltzearen inguruan eta koilararekin. Eguneko litro bat ardo izaten zuten, gehiago hartzen zuenari soldatatik deskontatzen zioten. Doneztebeko gizon, batzuetan, ez zen txabolara jaisten lo egiteko.

29. Txabolak

- **Erref:** ETL-014/002
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:04:04. **Bukatu:** 00:06:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Txabolak nolakoak ziren azaltzen du. Txabola erdian su ederra izaten zuten. Hamabost bat lagun izaten ziren txabolan.

30. 14 edo 15 ordu lanean

- **Erref:** ETL-014/003
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:06:15. **Bukatu:** 00:07:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Neguan, argitu aurretik ilundu arte egiten zuten lan: 14 edo 15 ordu.

31. Lan baldintzak. Soldata

- **Erref:** ETL-014/004
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 00:07:05. **Bukatu:** 00:10:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Iratin lanean ari zirela, langile batek bere herriko bestetara joateko baimena eskatu zion nagusiari, eta honek maleta hartzeko eta etxera joateko esan zion. Mendian lan egin zuen aurreneko aldian, 700 pezeta irabazi zituen bederatzi hilabetetan. Ez zuten asko irabazten, baina etxe bat erostea gaur egun baino errazagoa zen.

32. Aizkolari, “rantxero” eta itzainak

- **Erref:** ETL-014/005
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:10:14. **Bukatu:** 00:12:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

“Rantxeroa” hamar lagun baino gehiago zirenean izaten zen. Aizkora eta arpanarekin botatzen zituzten arbolak. Egurra garraiatzeko mandoak, behiak edota idiak izaten ziren; lau-pabost behi edo idi pare izaten ziren koadrila bakoitzean eta beste horren beste itzain.

33. Ez zuten asegururik

- **Erref:** ETL-014/006
- **Iraupena:** 0:04:02. **Hasi:** 00:12:01. **Bukatu:** 00:16:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Lan-istripua izaten zutenean edo eritzen zirenean, ez zuten asegururik ezta soldatarik jasotzen. Batzuetan aseguru bakarra izaten zen hamar lagunentzako. Irungo ospitalera joan zenean, 200 pezeta ordaindu behar izan zituen plaka batengatik

34. Kablean lanean. Lan arriskutsua

- **Erref:** ETL-014/007
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:16:03. **Bukatu:** 00:19:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Egurra garraiatzeko kablean lanean ibiltzea oso arriskutsua zen. Egurra kablean nola paratzen zuten azaltzen du. Kamioiak ere eskuz kargatzen zituzten. Ikatz zakuak jaisteko ere erabiltzen zuten kablea. Kablea montatzen ari zirelarik, ardo eta ogia besterik ez zuten askaltzen; behin sardina zahar bat zortzi lagunen artean banatu zuten.

35. Oihanean lan egiteko arropa. Bizkar-larrua

- **Erref:** ETL-014/008
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:19:43. **Bukatu:** 00:21:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Oihanean lanean, neguan eta euria ari zuenean, bizkar-larrua erabiltzen zuten. Kapelu beltz hegaldunak ere erabiltzen zituzten. Zirak hasi zirenean okerrago ibiltzen ziren lan egiteko. Atorra eta jertse bat jantzten zuten bizkar-larruaren azpian; bonbatxoak erabiltzen zituzten

36. Zurgingoa

- **Erref:** ETL-014/009
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:21:19. **Bukatu:** 00:23:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Zurgingo lanak egiten zituen; besteak beste, karroak, lerak eta teilatuak moldatu. Etxalarren piruak paratzen ari zirelarik, ataka guztiak egiteko enkargua egin zioten

37. Ilargiari eta itsasaldiari begiratu

- **Erref:** ETL-014/010
- **Iraupena:** 0:03:35. **Hasi:** 00:23:13. **Bukatu:** 00:26:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Arbolak botatzeko, ilargiari begiratzen zitzaion. Haritza “ilargi zaharrear” bota behar zen; pagoa, berriz, ilargi berrian (urik ez botatzeko eta zuri-zuria izateko); abetua (izeia), ilargi berrian eta urkia, ilargi zaharrear. Altza, maiatzeko ilargi berrian botatzea da hoberena. Itsasoaren mareei ere begiratzen zitzaion arbolak botatzeko.

38. Arbolak txertatu 1

- **Erref:** ETL-014/011
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:26:48. **Bukatu:** 00:28:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Arbolak nola txertatzen diren azaltzen du. Ezkurrako bati gertatutakoa kontatzen du.

39. Ezkurrakoen kontuak 1

- **Erref:** ETL-014/012
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:28:27. **Bukatu:** 00:30:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Iruñera inntsentsu bila zihoala Ezkurrako bati gertatutakoa kontatzen du.

40. Ezkurrakoen kontuak 2

- **Erref:** ETL-014/013
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:30:07. **Bukatu:** 00:31:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Ezkurrako bat Iruñera mando-arrautzen bila joan zen. Hiru kalabaza handi eman zizkioten eta etxean hilabete batez iratzez estalita eduki zituen. Hilabetea pasatu zenean, “arrautzak” ikustera joan eta erbi bat ikusi zuen mendira joaten.

41. Arbolak txertatu 2

- **Erref:** ETL-014/015
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:31:43. **Bukatu:** 00:32:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Besteak beste, mizpirak, aranak, udareak, gereziak eta sagarrak txertatzen ziren.

42. Kontrabandoko istorioak 1

- **Erref:** ETL-014/017
- **Iraupena:** 0:07:42. **Hasi:** 00:32:57. **Bukatu:** 00:40:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Aldi batean, pakete eske joan ziren Frantziako aldera eta, muga pasatzerakoan, haiek konturatu ez baziren ere, guardiek ikusi zituzten. Paketeekin pasatu zirenean alto eman zieten eta berak ihes egitea lortu zuen. Izkututa zegoela, zarata entzun eta "eltzetzuak" (guardiak) ondoan zituela pentsatu zuen, baina eskapatutako beste lagun bat zen. Nagusiak, tiroak entzun ondoren, biak paketeekin ikusi zituenean arritu zen: "bizi al zarete?". Behin baino gehiagotan atera zitzaizkien "eltzetzuak" tiroka. Hondarreko aldera eltzetzuak erosten ziren; nagusiek egiten zituzten tratu hoiek.

43. Kontrabandoko istorioak 2

- **Erref:** ETL-014/018
- **Iraupena:** 0:04:40. **Hasi:** 00:40:39. **Bukatu:** 00:45:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Igantziko Bentan entregatzen ohi zituzten paketeak. Aldi batean, eltzetzuak atera eta lasterka atera ziren denak; lagun bat putzuan sartu eta ia ito zen. Beste behin, Frantzia aldera alambrea eraman zuen bere anaiekin, garai hartan alemanak zeuden mugan eta, itzultzerakoan, mugan tiroketa eta koheteak entzun zituzten. Izan ere, kontrabandistaren bat eskapatzen zenean, guardiek koheteak botatzen zituzten hartutako norabidea erakusteko beste guardiei.

44. Kontrabandoko istorioak 3

- **Erref:** ETL-014/020
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:45:24. **Bukatu:** 00:47:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Harrapatutako paketeak enkantean ateratzen zituzten.

45. Estraperloa, errazionamendua eta errekisak

- **Erref:** ETL-014/021
- **Iraupena:** 0:03:56. **Hasi:** 00:47:10. **Bukatu:** 00:51:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Frantziara ogi eske joaten ziren. Askotan eltzetzuek harrapatu eta ogirik gabe uzten zieten. Errazionamendua zegoen eta errotak ixten zituzten. Errekisak izaten ziren; ekoizten zutenaren (ilarra, artoa...) zati bat sindikatuak kentzen zien. Hori zela eta, jakiak izkutatzen zituzten (batzuek harkaitzetatik zintzilikatzen zituzten ilarrak-eta). Aziendak ere errekisatzen zituzten

46. Ogia saltzen zuten

- **Erref:** ETL-014/022
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:51:06. **Bukatu:** 00:51:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Koinatuak Frantziatik ogia ekartzen zuen eta inguruko bizpahiru baserriei saltzen zieten.

47. Aitari ematen zioten opiltxoa

- **Erref:** ETL-014/023
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:51:51. **Bukatu:** 00:53:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Gerra denboran ez zen ogirik, baina aitari, "erregimenagatik", opiltxo beltz bat ematen zioten.

48. Urtezaharra

- **Erref:** ETL-014/024
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:53:00. **Bukatu:** 00:55:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Urtezaharrean, kuadrilakoek ardi edo bildots errea jaten zuten. Ostatuan akordeoia izaten zen. Saskia hartuta, ela-ela kantatzen ibiltzen ziren mutikoak (neskak ez) baserriz baserri. Besteak beste, arrautzak, intxaurrak eta txingarra ematen zizkieten

49. Inauteak

- **Erref:** ETL-014/025
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:55:43. **Bukatu:** 00:57:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):**Laburpena:**

Garai batean inauteriak debekatu zituzten eta isilka ibiltzen ziren baserrietan. Behin, borda batean juerga egiten ari zirela, eltzetzu bikotea iritsi zen;

kartzelara eramane zituztelakoan ikaratu ziren, baina eltzetzuak haiekin juerga egin zuten: “luego no digáis que hemos estado aquí...”. Ez ziren gaur bezala mozorrotzen.

50. Satorrak harrapatu

- **Erref:** ETL-014/027
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:58:10. **Bukatu:** 01:00:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Satorra harrapatzen zuenari duro bat ematen zioten. Azeriaren larruaren truke, lauretan hogeiauro; eta azkonarren larrua salduta, berrogeiauro bat duro. Hudoa garestiena izaten zen, mila pezeta ematen zuten larruagatik. Azeria hiltzeko baimena hartu behar zen eta hogeiauro ematen zen bakoitzeko. Otsorik ez zen.

51. Ehiza

- **Erref:** ETL-014/029
- **Iraupena:** 0:03:03. **Hasi:** 01:00:43. **Bukatu:** 01:03:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:

Usoara afizio handia zuten. Lehenbiziko usoa bederatzi urterekin hil zuen. Dhizarako afizio hagitz handia zuen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-18

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com